

KOMMENTIT TAMPEREEN ARKKITEHTUURIOHJELMAN LUONNOKSEEN

Miestämme arkkitehtuuriohjelman luonnos on onnistunut nostamaan esille keskeisiä arkkitehtuurin ja rakennetun kulttuurimaiseman kehittämisen piirteitä. Jotkin ohjelman painotukset ja yksityiskohdat kuitenkin nykyisellään vesittävät kokonaisuutta.

Ensinnäkin, ideointivaiheessa kaupunkilaisilta kysyttiin konkreettisia esimerkkejä kehitettävistä ja tamperelaiselle kaupunkimaisemalle ominaisista alueista, joiden arkkitehtuuriin olisi jatkossa kiinnitettävä erityistä huomiota. Nyt luonnoksessa rakennusperintö on mainittu vain keskusta-alueetta luonnehtivana seikkana. Kuitenkin myös ja erityisesti lähiökehällä rakennusperintö muodostaa asukkaiden paikallisidentiteetin keskeisen osan. On myös otettava huomioon, että kaupungilla on oikeastaan kaksi lähiökehää: sisempi vanhempi, ja ulompi uudempi.

1. Ehdotamme, että jo arkkitehtuuriohjelmassa mainittaisiin alueita ja kokonaisuuksia, joiden identiteetin säilymiseen tamperelaisuutta vahvistavana piirteenä kiinnitetään erityistä huomiota alueiden rakennusperintöä huomioiden: näitä voisivat olla ensimmäisessä vaiheessa olla lähinnä sisemmän kehän alueet: Pispala-Hyhky, Kaleva-Petsamo sekä Viinikka-Nekala. Konkretisointi tekisi arkkitehtuuriohjelmasta aidosti poliittisen päätöksenteon apuvälineen. Kullekin alueelle ominainen rakennusperintö kaupunkisuunnittelun eräänä lähtökohtana tuli ottaa huomioon kutakin kaupungin aluetta kehitettäessä.
2. Ohjelmaluonnoksessa Kaupunkikuvatoimikunta mainitaan jostain syystä erityisesti keskusta-alueen kehittämisen yhteydessä, vaikka kyseisen elimen vaikutuksen tulisi ulottua koko kaupungin alueelle yhtäläisesti

Toiseksi, kiinnitimme huomiota hankkeeseen ryhtyä ajamaan koskimiljöötä maailmanperintökohteeksi. Viimeaikaisten ja tulevienkin rakennushankkeiden (esim. Värjäamön purkaminen, Tampellan alueen uudisrakennukset, Ratinan rakennussuunnitelmat) ja niiden mukanaan tuomien muutosten valossa maailmanperintöstatuksen tavoittelu on kyseenalaista. Auttamatta tulee se vaikutelma, että statusta toivotaan nyt, kun kaikki radikaalit toimenpiteet maisemassa on jo läpiviety. Maailmanperintöstatusta on kuitenkin pidettävä ennen muuta tunnustuksena pitkäjännitteisestä ja ensiluokkaisesta rakennussuojelutyöstä. Niukkojen voimavarojen, jotka ovat toistaiseksi estäneet esimerkiksi Tampereen imagon ja identiteetin kannalta keskeisen Pispalan kehittämisen ja tarkoituksenmukaisen suojelun, käyttäminen hyvin epävarmaan hankkeeseen ei myöskään tunnu perustellulta. Hankkeella on nähdäksemme pienet läpimenomahdollisuudet johtuen maailmanperintökomitean nykyisistä painotuksista (Euroopan ulkopuoliset kohteet, moderni arkkitehtuuri); teollisuusmiljöön sisällyttämisestä jo Suomenkin kohteisiin (Verla); ja vastaavien hyvin säilyneiden kohteiden paremmasta säilymisestä Pohjoismaissakin (ystävyyshaupunkimme Norrköping, ks. esim. <http://www.norrkoping.se/norrkoping/industri/>).

3. Ehdotamme, että kaupunki luopuu hankkeestaan ajaa koskimiljöötä maailmanperintökohteeksi ja sen sijaan sijoittaa voimavaransa tamperelaisen imagon ja identiteetin vahvistamiseen sekä kansallisesti merkittävien kulttuuriperintökohteiden vahvistamiseen ja kehittämiseen.

Kiinnitimme myös huomiota visioon siitä, mitä on olla kansainvälinen vuonna 2016. Toisin kuin luonnos antaa ymmärtää, eivät laadun parantaminen, rakentamisen ”hyvyys” tai avoimet arkkitehtuurikilpailut vielä riitä nostamaan Tamperetta kansainvälisen huomion kohteeksi rakentamisen ja arkkitehtuurin suhteen. Kyseiset periaatteet ovat lähtökohtia, joita sovelletaan jo yleisesti muualla, eivät visio. Tässä suhteessa ohjelmasta puuttuu terä, ja se valitettavasti antaa kuvan kaupungista, joka tulee kaupunkisuunnittelussa muiden jäljessä. Kiinnostavat kansainväliset (tai edes kansalliset) avaukset ja visiot puuttuvat hakemuksesta.

4. Ehdotamme, että luonnoksen visiopuolta vahvistetaan, ja annetaan vision toteuttamiselle myös konkreettisia suuntaviivoja. Kaupungilla voisi esimerkiksi olla henkilöitä, joiden tehtävä olisi nimenomaan edistää kaupungin kaupunkisuunnittelullisia laajempia hankkeita ja visioita myös eteenpäin niin, ettei arkkitehtuuriohjelman tavoitteeksi tulisi vain ottaa kiinni nykyistä jälkeenjäämistä, vaan kehittää ajatuksia ja toimintaa eteenpäin. Voisiko Tampere olla ekologisen kaupunkirakentamisen edelläkulkija vuonna 2016? Tai alueelliseen tiedon keräämiseen ja käsittelyyn pohjaavan kaupunkisuunnitteluun edelläkävijä maailmassa? Tai uuden puu- tai tiilirakentamisen mallikaupunki?